

Ympäristöministeriö
Lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntönnö 2.7.2026 Dnro VN/6119/2025

Lausunto ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmasta

Toimenpide Rakennusten energiatehokkuusneuvonta kuluttajille ja mikroyrityksille (suunnitelman osio 2.1.1.1)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää rakennusten energianeuvontaa perusteltuna toimenpiteenä. Neuvonnan tulee olla helposti saavutettavaa ja hyödyntää olemassa olevia alueellisia ja paikallisia neuvontapalveluja. Erityistä huomiota tulee kiinnittää pienituloisten kotitalouksien ja mikroyritysten tavoittamiseen myös harvaan asutuilla alueilla.

Energianeuvonta ei kuitenkaan yksin riitä, jos kotitalouksilla tai yrityksillä ei ole taloudellisia edellytyksiä toteuttaa suositeltuja investointeja. Neuvonnan rinnalla tarvitaan siten toimivia ja saavutettavia rahoitusratkaisuja.

Toimenpide Energia-avustukset asunto-osakeyhtiöille (suunnitelman osio 2.1.1.2)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää myönteisenä, että avustusten kohdentamisessa huomioidaan muun muassa alueen tulotaso, asuntojen arvo, rakennuksen ikä, energialuokka ja korjausrahoituksen saatavuus. Erityisesti matalien asuntojen arvojen alueilla haasteena on kuitenkin investointien omarahoituksen järjestäminen. Avustuksen enimmäisosuus ja avustuksen maksaminen vasta korjaustoimenpiteiden valmistumisen jälkeen voivat muodostaa merkittävän rahoituskynnyksen. Tukijärjestelmän toteutuksessa tulee varmistaa, että avustusta pystyvät hyödyntämään myös asuntoyhteisöt alueilla, joilla kiinteistöjen vakuusarvot ovat matalia.

Toimenpide Avustukset energiatehokkuuden parantamiseen valtion tukemille asuntoyhteisöille (suunnitelman osio 2.1.1.3)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää toimenpidettä perusteltuna. Avustusten toimeenpanossa tulee varmistaa, että toimenpiteet kohdentuvat vaikuttavasti haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja että tukien hakeminen on hallinnollisesti mahdollisimman selkeää.

Toimenpide Införande av anropsstyrd kollektivtrafik på Åland (suunnitelman osio 2.2.1.1)

Ei lausuttavaa.

Toimenpide Henkilöauton romutuspalkkio yksityishenkilöille (suunnitelman osio 2.2.1.2)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää tulorajoitettua romutuspalkkiota lähtökohtaisesti hyvänä ja sosiaalisen ilmaston tavoitteisiin soveltuvana toimenpiteenä. Erityisen tärkeää on, että palkkio voidaan käyttää uuden auton lisäksi käytetyn täyssähköauton hankintaan tai leasingiin. Käytettyjen sähköautojen markkinoiden kehittyminen ja hintojen aleneminen parantavat mahdollisuuksia kohdentaa tukea myös pienituloisille kotitalouksille. Suunnitelmassa esitetyn arvion mukaan enintään 13 000 euroa maksavien käytettyjen täyssähköautojen määrä voi kasvaa merkittävästi vuoteen 2032 mennessä. Romutuspalkkion vaikuttavuus riippuu kuitenkin ratkaisevasti sen käytännön toteutuksesta. Vaikka suunniteltu tukitaso on merkittävä, hakijan on edelleen kyettävä rahoittamaan osa auton hankintahinnasta. Kaikkein pienituloisimmilla kotitalouksilla ei välttämättä ole säästöjä, mahdollisuutta saada autolainaa tai kykyä sitoutua pitkäaikaiseen leasing-sopimukseen. Tulorajojen ja tukitason yhteensovittamisessa tulee varmistaa, ettei rahoituskyvystä muodostu estettä juuri niille kotitalouksille, joille tuki on tarkoitettu.

Tukijärjestelmän tulee olla hakijan näkökulmasta selkeä, ennakoitava ja hallinnollisesti kevyt. Maakuntaliitto pitää tärkeänä myös tuen kohdentumisen seurantaan eri tuloryhmien ja alueiden välillä sekä käytettyjen sähköautojen tarjonnan ja hintakehityksen huomioimista järjestelmän jatkokehittämisessä. Suunnitelmassa esitetty mahdollisuus arvioida tukisummaa ja tulorajaa uudelleen tuen oltua käytössä enintään kaksi vuotta on perusteltu.

Käytettyjen sähköautojen tuessa tulee lisäksi huomioida ajoneuvon hankintahinnan ohella sen elinkaaren aikaiset kustannukset. Erityisesti mahdolliset suuret korjaus- ja akustokustannukset voivat muodostaa pienituloiselle kotitaloudelle merkittävän taloudellisen riskin. Tuen vaikuttavuutta arvioitaessa on siten perusteltua tarkastella myös tuettujen ajoneuvojen kokonaiskustannuksia ja käyttövarmuutta.

Toimenpide Raskaan kaluston hankintatuki mikroyrityksille (suunnitelman osio 2.2.1.3) Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää raskaan kaluston hankintatukea perusteltuna keinona tukea kuljetusalan mikroyritysten käyttövoimasiirtymää. Samalla henkilö- ja pakettiautojen käytöstä riippuvaiset palveluyritykset ja yksinyrittäjät jäävät suurelta osin toimenpiteen ulkopuolelle. Mikroyritysten tukimahdollisuuksia tulisi mahdollisuuksien mukaan tarkastella jatkossa nykyistä laajemmin.

Maakuntaliitto pitää tärkeänä, että myös biokaasun rooli liikenteen käyttövoimasiirtymässä huomioidaan. Biokaasu on varteenotettava vaihtoehto erityisesti sellaisilla alueilla ja sellaisissa kuljetuksissa, joissa raskaan sähköisen kaluston käyttöönotto etenee hitaammin. Mikäli sosiaalisen ilmaston ehdot estävät biokaasun tukemisen tämän rahaston kautta, sen käyttöönottoa tulee edistää muilla kansallisilla rahoitus- ja ohjauskeinoilla.

Toimenpide Alueellisen joukkoliikenteen tuki (suunnitelman osio 2.2.1.4)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää alueellisen joukkoliikenteen tukemista erittäin tärkeänä erityisesti harvaan asuttujen alueiden näkökulmasta. Pitkät etäisyydet, puutteelliset joukkoliikenneyhteydet ja henkilöautoriippuvuus lisäävät liikenneköyhyyden riskiä, ja suunnitelmassa tunnistetaan joukkoliikenteen puutosalueiden painottuminen erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomeen.

Joukkoliikenteellä turvataan päästövähennysten lisäksi työpaikkojen, koulutuksen ja palvelujen saavutettavuutta. Tuen alueellisessa kohdentamisessa tulee siksi huomioida riittävästi pitkien etäisyyksien alueet ja joukkoliikenteen puutosalueet. Myös palvelujen jatkuvuus rahastokauden jälkeen tulee varmistaa. Rahoituksen painotuksia arvioitaessa pitkäjänteisille joukkoliikenne- ja kutsuliikennepalveluille tulee antaa vahva paino suhteessa kertaluonteisiin hankintatukiin.

Toimenpide Kutsuliikenteen tuki (suunnitelman osio 2.2.1.5)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää kutsuliikenteen kehittämistä tärkeänä osana harvaan asuttujen alueiden liikennepalveluja. Kutsuliikenne voi täydentää perinteistä joukkoliikennettä erityisesti alueilla, joilla kiinteäliikenne ei ole tarkoituksenmukaista, ja parantaa muun muassa ikääntyneiden, liikkumisrajoitteisten ja autottomien henkilöiden palvelujen saavutettavuutta. Kutsuliikenteen rahoituksen tulee olla riittävän pitkäjänteistä, jotta toiminnasta voidaan rakentaa pysyviä liikennepalveluja lyhytaikaisten kokeilujen sijaan.

Toimenpide Kävelyn ja pyöräliikenteen infrastruktuuri-investoinnit (suunnitelman osio 2.2.1.6)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää kävelyn ja pyöräilyn infrastruktuuri-investointeja tarpeellisina erityisesti taajamissa ja kaupunkiseuduilla. Pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen alueilla niiden mahdollisuudet vähentää liikenneköyhyyttä ovat kuitenkin rajalliset.

Liikenteen tukikokonaisuudessa tulee tämän vuoksi säilyttää riittävä painotus myös joukkoliikenteessä, kutsuliikenteessä ja muissa pitkien etäisyyksien liikkumistarpeisiin soveltuvissa ratkaisuissa.

Toimenpiteiden arvioidut vaikutukset (suunnitelman osio 3)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää tärkeänä, että suunnitelman seurannassa arvioidaan valtakunnallisten kokonaisvaikutusten lisäksi toimenpiteiden sosiaalista ja alueellista kohdentumista. Arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, tavoittavatko tuet kaikkein haavoittuvimmat kotitaloudet ja mikroyritykset sekä miten vaikutukset jakautuvat erityyppisten alueiden välillä.

Keskeisenä riskinä on, että investointituista hyötyvät käytännössä parhaiten kotitaloudet, asuntoyhteisöt ja yritykset, joilla on jo riittävä oma rahoitus- ja

lainanotto- ja investointikyky. Toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnissa tulee siksi tarkastella myös sitä, vähentävätkö ne tosiasiallisesti energia- ja liikennekäyryä.

Muut huomiot suunnitelmaan ja toimenpiteisiin

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton keskeiset huomiot suunnitelmaan:

- Harvaan asuttujen alueiden erityisolosuhteet, kuten pitkät etäisyydet, henkilöautoriippuvuus, joukkoliikenteen puutteet, vanha rakennuskanta ja asuntojen matalat vakuusarvot, tulee huomioida toimenpiteiden kohdentamisessa.
- Tukien tulee olla tosiasiallisesti saavutettavissa myös pienituloisille kotitalouksille ja heikon rahoituskyvyn alueilla. Omarahoitusvaatimukset, rahoituksen saatavuus tai raskaat hakumenettelyt eivät saa muodostua tuen hyödyntämisen esteeksi.
- Liikenteessä tulee varmistaa romutuspalkkion käytännön toimivuus sekä alueellisen joukkoliikenteen ja kutsuliikenteen riittävä ja pitkäjänteinen rahoitus. Biokaasun rooli käyttövoimasiirtymässä ja latausinfrastruktuurin riittävyys tulee turvata muilla kansallisilla keinoilla silloin, kun sosiaalisen ilmaston ehdoilla rajoittavat niiden tukemista.
- Suunnitelman seurannassa tulee arvioida valtakunnallisten vaikutusten lisäksi tukien sosiaalista ja alueellista kohdentumista sekä sitä, tavoittavatko toimenpiteet aidosti kaikkein haavoittuvimmat ryhmät.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Markus Hirvonen
maakuntajohtaja

Lisätietoja:
Eetu Ahlberg, projektipäällikkö
eetu.ahlberg@pohjois-karjala.fi
050 340 9009

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Voitte tarkastaa allekirjoituksen oikeellisuuden kirjaamosta.